

آیا ایران به دنبال تشویق افراطی‌های شیعه آمریکا به خشونت است؟

مصطفی ایاد و ماتیو لویت

سردار قاسم سلیمانی در ژانویه ۲۰۲۰ هدف حملات هوایی آمریکا قرار گرفت و کشته شد؛ سلیمانی فرماندهی نیروی قدس سپاه پاسداران ایران را به عهده داشت و بنا به گفته مقامات آمریکایی در حال برنامه‌ریزی حملاتی علیه منافع آمریکا در آن زمان بود.^۱ بعد از چند روز، ایران بیش از ده موشک به پایگاه‌های آمریکا در عراق شلیک کرد - یعنی کشوری که سلیمانی همراه با ابومهدی المهندس رهبر ارشد شبه‌نظامیان در آن جا کشته شدند- و منجر به ضربه مغزی در بیش از صد پرسنل نظامی آمریکا شد.^۲ تا اکتبر ۲۰۲۱، ماموران ایرانی در حال برنامه‌ریزی برای ترور جان بولتون مشاور سابق امنیت ملی آمریکا، به علاوه دیگر مقامات آمریکایی مظنون به نقش داشتن در عملیات قتل سلیمانی بودند.^۳ اما مانورهای دولتی ایران به هیچ وجه تمام داستان نبود.

چپ: هادی مطر، حمله کننده به سلمان
رشدی در دادگاه، آگوست ۲۰۲۲.
راست: ژنرال قاسم سلیمانی
عکس: رویترز

را کشت.^{۱۱}

به طور کلی، حملات نیکوبین و مطر نشان می‌دهد پدیده‌ای که از مدت‌ها پیش ذهن نهادهای اطلاعاتی و انتظامی آمریکا را به خود مشغول کرده بود حالا ممکن است به شکل تهدیدی ملموس ظاهر شود. در اکتبر ۲۰۱۸، یک گزارش تحلیلی از سوی مرکز ملی ضد تروریسم با عنوان «پیش‌بینی ظهور توطئه‌گران بومی افراطی و خشونت طلب در آمریکا» - افراطی‌های خشونت طلب بومی شیعه را این‌گونه تعریف کرد: «افرادی که ملهم یا تاثیر گرفته از بازیگران دولتی از قبیل ایران، سازمان‌های تروریستی خارجی از قبیل حزب‌الله، یا گروه‌های شبه‌نظامیان شیعه هستند اما به این گروه‌ها تعلق ندارند و از آن‌ها دستور نمی‌گیرند»^{۱۲} گرچه گزارش مرکز ملی ضد تروریسم به هیچ مورد تایید شده جاری از حملات برنامه‌ریزی شده از سوی افراطی‌های خشونت طلب بومی در آمریکا اشاره نکرد، تحلیل‌گران چندین عامل را شناسایی کردند که احتمال برانگیختن خشونت را بیشتر می‌کند. در ادامه به این عوامل می‌پردازیم.^{۱۳}

یک رویداد تحریک کننده

اولین عامل شناسایی شده از سوی مرکز ملی ضد تروریسم وقوع یک «رویداد تحریک کننده» بود؛ مثلاً: «اقدام نظامی مستقیم آمریکا در ایران، عملیات‌های مستمر آمریکا علیه حزب‌الله در لبنان یا سوریه، یا ترور یکی از رهبران ارشد ایران یا حزب‌الله که دخالت آمریکا در آن متصور باشد.» مطابق گزارش یادشده، چنین رویدادی آن قدر اهمیت خواهد داشت که «برخی شیعیان آمریکا را وادار به افراطی‌گری و فکر کردن به خشونت تلافی‌جویانه کند». کشتن سلیمانی این سناریو را از حالت نظری به حالتی بسیار واقعی تبدیل کرد.^{۱۴}

در واقع، طی بیست و چهار ساعت بعد از حمله پهپادی آمریکا که سلیمانی را کشت، وزارت امنیت داخلی آمریکا با انتشار بولتنی زیر نظر «نظام مشاوره ملی تروریسم» خود از توطئه‌های احتمالی ایران یا الهام گرفته از ایران هشدار داد. بولتن مزبور تاکید داشت که این وزارتخانه هیچ‌گونه اطلاعاتی راجع به تهدیدی مشخص یا جدی ندارد، ولی هشدار می‌داد که «افراطی‌های خشونت طلب بومی می‌توانند از تشدید تنش برای انجام حملات انفرادی بهره‌برداری کنند» و توجه می‌داد که «حمله‌ای در داخل کشور ممکن است با هشدار اندک یا بدون هشدار رخ دهد».^{۱۵}

چند روز بعد، اف.بی.آی. دپارتمان وزارت امنیت داخلی و مرکز

همزمان با تلاش‌ها به رهبری رژیم، تحولی موازی بروز کرد که در آن افرادی بدون هیچ ارتباط رسمی با ایران یا سازمان‌ها یا نیروهای نیابتی آن جرات کردند حملاتی از همان دست که جمهوری اسلامی و حامیان آن‌ها را تشویق می‌کنند، صورت دهند.

ماجرای نیکا نیکوبین را در نظر بگیرید؛ زنی که بنا به گزارش‌ها با مردی به طور آنلاین آشنا شد و قراری را با او در مارس ۲۰۲۲ برنامه‌ریزی کرد. این دو نفر در هتلی در لاس وگاس ملاقات کردند، و آن‌جا مشغول فعالیت جنسی شدند که نیکوبین بر اساس گزارش پلیس «برای انتقام از نیروهای آمریکا به خاطر کشتن قاسم سلیمانی در سال ۲۰۲۰» با چاقو به گردن آن مرد زد.^{۱۶} فیلم دوربین همراه پلیس نشان داد که نیکوبین به حمله اعتراف کرد. او در فیلم گفت: «به نظرم به خاطر کینه و انتقام [بود]. چون آمریکا سلیمانی را کشت. خون زیادی ریخته شد. برای همین حس می‌کنم منصفانه است که خون آمریکایی‌ها ریخته شود»^{۱۷}

پس از آن، در آگوست ۲۰۲۲، هنگامی که سلمان رشدی، نویسنده هندی‌تبار بریتانیایی، برای سخنرانی در موسسه شاتوکا (Chautauqua) در غرب نیویورک آماده می‌شد، مردی به او حمله کرد. هادی مطر، بیست و چهار ساله اهل نیوجرسی، به چاقو زدن به رشدی و قصد قتل درجه دو و حمله با سلاح متهم شد.^{۱۸} رشدی از سال ۱۹۸۹ که آیت‌الله خمینی بنیان‌گذار جمهوری اسلامی در پاسخ به رمان او آیات شیطانی فتوایی علیه او صادر کرد، در معرض تهدید مرگ بوده است. از آن هنگام، بنیاد پانزده خرداد که زیر نظر بیت رهبر ایران فعالیت می‌کند، برای کشتن او جایزه تعیین کرده است. (چند هفته بعد از حمله مطر، وزارت خزانه‌داری آمریکا با استفاده از اختیارات ضد تروریستی خود این بنیاد را بابت حمایت مالی یا کمک مادی به فعالیتی تروریستی در لیست تحریم‌های خود قرار داد).^{۱۹}

مطر در سال ۲۰۱۸ برای یک ماه به دیدار خانواده خود در لبنان رفت و به گفته مادرش این اقامت کوتاه «او را عوض کرد»، و او را مذهبی‌تر و منزوی‌تر ساخت. هر چند اطلاعات موجود نشان نمی‌دهد که مطر با ایران یا گروه‌های نیابتی اش همکاری مستقیم داشته،^{۲۰} اما او دلبستگی خود به علی خامنه‌ای رهبر فعلی ایران را نشان داده بود، چون از تصویر او برای آواتار ایمیل خود استفاده می‌کرد.^{۲۱}

در دهه‌های بعد از صدور فتوا علیه رشدی، این مولف - یا مترجمان یا ناشران او - هدف هشت حمله در اطراف دنیا بوده‌اند.^{۲۲} در یک مورد هولناک در سال ۱۹۹۳، هتل محل اقامت مترجم رشدی به دست گروهی اوباش به آتش کشیده شد که دست‌کم سی‌وهفت تن

مثلا واحد رسانه‌ای «مقاومت الکترونیک» را در نظر بگیرید، که مطالب افراطی شیعه را در فضای آنلاین منتشر می‌کند و حامی حزب‌الله است (اما تحت کنترل این گروه نیست). اگر چنین رسانه‌هایی که تحت سلطه ایران و نیروهای نیابتی‌اش قرار دارند، علنا از خشونت تلافی‌جویانه حمایت کنند، به نوبه خود به بسیج افراطیون خشونت طلب شیعه کمک خواهد کرد.

ایران خود عملیات‌های تاثیرگذاری گسترده‌ای را در فضای دیجیتال اداره می‌کند. بعد از قتل سلیمانی، ایران از حساب‌های اینستاگرامی خود برای تهدید کاخ سفید و اعضای خانواده ترامپ با تصاویری از تابوت‌های پیچیده شده در پرچم آمریکا استفاده کرد که روی آن نوشته شده بود: «تابوت‌ها را آماده کنید».^{۱۸} پژوهشی از سوی «انستیتو تونی بلر برای تغییر جهانی» به تفصیل نشان داد که چگونه مدارک آموزش ایدئولوژیک سپاه پاسداران به زبان فارسی در فضای آنلاین توزیع شده و «این ایده را تبلیغ می‌کند که تهدیدی حیاتی از سوی محور عربی [سنی]-صهیونیستی-غربی علیه تشیع و شیعیان وجود دارد».^{۱۹} یکی از یافته‌های کلیدی این پژوهش آن است که «جهان‌بینی شکل گرفته حول این آموزش‌ها افراطی و خشونت طلب است»، و این جهان‌بینی «دشمنان را از غرب تا مسیحیان و یهودیان، و ایرانیان مخالف رژیم-شناسایی می‌کند و از جهاد فراملیتی زیر پوشش صدور انقلاب ایران حمایت می‌کند».^{۲۰} در بهار ۲۰۲۳، آفکام، دفتر ارتباطات و ناظر رسانه‌ای بریتانیا، ایستگاه تلویزیون ماهواره‌ای شیعه در این کشور موسوم به «اهل‌البیت تی.وی» را به خاطر نفرت‌پراکنی یهودستیزانه جریمه کرد. این ایستگاه با ارجاع به مجازات الهی، اخراج یهودیان از جوامع مختلف در طول تاریخ را توجیه می‌کرد و تقصیر این آزارها را به گردن خود یهودیان می‌انداخت.^{۲۱}

برخی گروه‌های شبه‌نظامی شیعه یک گام فراتر می‌روند و مطالبی را در شبکه‌های اجتماعی تولید می‌کنند که هدفشان افراطی‌سازی همکیشان شیعه و بسیج آن‌ها برای خشونت است. توییتهای از سوی سخنگوی کتائب حزب‌الله در ۳ ژانویه ۲۰۲۰، درست پس از حمله‌ای که ابو مهدی المهندس رهبر این گروه را همراه با قاسم سلیمانی فرمانده نیروی قدس کشت، به تشویق شیعیان به داوطلب شدن برای «عملیات‌های شهادت طلبانه علیه صلیبیون» خارجی» تاکید داشت و متذکر می‌شد که اولین کسی که ثبت نام کند اولین شهید خواهد بود.^{۲۲} تویتهای دیگری نیز به تاریخ ۵ فوریه ۲۰۲۰، عکسی را نشان می‌دهد که مدعی است فرم ثبت نام کتائب حزب‌الله برای علاقه‌مندان به اجرای عملیات‌های انتحاری علیه نیروهای آمریکایی در عراق است.^{۲۳}

ملی ضدتروریسم با انتشار بولتن اطلاعاتی مشترکی به مسئولان فدرال، ایالتی، محلی، و دیگر نهادهای ضدتروریسم و انتظامی و شرکای بخش خصوصی توصیه کردند که «نسبت به بروز تهدید بالقوه با هدایت دولت ایران یا حامیان افراطی خشونت طلب دولت ایران علیه افراد، تاسیسات و شبکه‌های [کامپیوتری] واقع در آمریکا هشیار بمانیم [تاکید از نویسندگان]».^{۱۶} این گزارش نه تنها درباره توطئه‌های هدایت‌شده از سوی ایران -از جمله هم حملات فیزیکی و هم عملیات‌های سایبری- هشدار می‌داد، بلکه به حملات از سوی حامیان ایران که تشویق شده‌اند تا خودشان اقدام کنند هم اشاره داشت.

تسهیل‌کنندگان افراطی‌گری؛ خصوصا در آمریکا

بنا به گزارش مرکز ملی ضدتروریسم، بسیج شدن افراطی‌های خشونت طلب شیعه می‌تواند در آمریکا همزمان با برخی تحولات دیگر بروز کند. گزارش اشاره دارد که برخی از این موارد در گذشته رخ داده بدون اینکه بسیج شدن افراطیون خشونت طلب شیعه را به دنبال داشته باشد، اما «تکرار وقوع چنین مواردی می‌تواند به افراطی‌گری کمک کند یا آن را برانگیزد». گذشته از اقدام نظامی آمریکا، این رویدادها می‌تواند شامل فراخوان رهبران و روحانیون شیعه برای خشونت در آمریکا، عملیات‌های مرگبار از سوی اسرائیل یا یک دولت عربی سنی علیه ایران، حزب‌الله، یا دیگر بازیگران شیعه، یا فعالیت‌های ضد-شیعه در آمریکا باشد.

این گزارش هشدار می‌دهد احتمال بسیج افراطیون خشونت طلب شیعه در صورتی افزایش می‌یابد که یک رویداد تحریک‌کننده در ارتباط با «تسهیل‌کنندگان افراطی‌گری» رخ دهد که فعالان «شعارهای ضدآمریکایی و هوادار شیعه را در میان مخاطبان آمریکایی خود تقویت می‌کنند».^{۱۷} این‌گونه تسهیل‌گران می‌تواند شامل افراطیون صاحب وجهه در آمریکا باشد؛ چه بسا کسانی که در کنار حزب‌الله یا دیگر گروه‌های شبه‌نظامیان شیعه در خارج جنگیده‌اند و همدلی با شیعیان را ترویج و از حملات دفاع می‌کنند. از سوی دیگر، آنچه گزارش مرکز ملی ضدتروریسم «بازیگران سایبری شیعه» خوانده -یعنی ستارگان فضای مجازی یا همان اینفلوئنسرهای وابسته به ایران یا حزب‌الله، یا وبسایت‌های مستقلی که همدلی با شیعیان را ترویج می‌کنند- می‌تواند با اجرای عملیات‌های تاثیرگذاری تخم نفاق را در میان شیعیان آمریکا بپراکند و آن‌ها را برای خشونت بسیج کنند.

و برای آن‌ها ابزارهایی جهت بدنام‌سازی فعالان ایرانی ضد رژیم، مسلمانان سنی، و آمریکا و متحدانش فراهم می‌کند. این «بازیگران سایبری» به جای اتکا به خبرسازی، فعالانه برای تهران، نهادهای متعدد نظامی و اطلاعاتی آن و نیروهای نیابتی اش در خاورمیانه تبلیغ می‌کنند. آن‌ها نه تنها سخنان مقامات ایرانی و نظریه‌پردازان همفکر آن‌ها را به انگلیسی ترجمه می‌کنند، بلکه محتوای صوتی-تصویری تولید می‌کنند تا دیگران را قادر سازد به آسانی محافل آنلاین جدید بسازند و پروپاگاندای ایران را منتشر کنند.

بسیاری از این محافل در آمریکا مستقرند و به زیرساخت‌های دیجیتال آمریکا متکی هستند.^{۲۷} استفاده بازیگران سایبری ایرانی از آمریکا به عنوان زمین جنگ اطلاع‌رسانی، که نقشی محوری در انتشار محتوای متمرکز بر شهادت و انتقام دارد،^{۲۸} باید زنگ خطری برای مسئولان، تحلیل‌گران، و پژوهشگران آمریکا باشد. این شبکه‌ها با همستان‌های مسلمان آمریکا را هدف می‌گیرند، و نارضایی را در جماعت به حاشیه رانده‌شده پرورش می‌دهند و اغلب سوءرفتار نیروهای پلیس را به عنوان نشانه حکومتی که «خون مرد سیاه‌پوست از دستش می‌چکد» برجسته می‌کنند.^{۲۹} آن‌ها با بهره‌برداری از این‌گونه نارضایتی‌ها امیدوارند «دشمنان جمهوری اسلامی» را تضعیف کنند.^{۳۰} این شبکه‌ها آشکارا بر تعالیم دینی رژیم ملاحا در ایران تمرکز دارند، ولی روایت‌های دستگاه‌های امنیتی آن و شبه‌نظامیان نیابتی آن در سراسر خاورمیانه را نیز تجلیل و توزیع می‌کنند.

نقش «منظومه پاک»

یکی از این شبکه‌ها را که «تحت مدیریت داوطلبان» اداره می‌شود، نویسندگان این پژوهش «منظومه پاک» لقب داده‌اند. این منظومه^{۳۱}

عوامل متعددی مانع از ظهور فعالیت افراطیون خشونت‌طلب شیعه در آمریکا می‌شود، از جمله ماهیت سلسله‌مراتبی تشیع که مانع اجرای حملات انفرادی بدون دستورالعمل چهره‌های ارشد ایرانی، حزب‌الله، یا دیگر چهره‌های مرجع می‌شود. ولی به باور مرکز ملی ضد تروریسم، اگر تسهیل‌گران افراطی‌گری از یک یا تعداد بیشتری از رویدادهای تحریک‌کننده بهره‌برداری کنند، این «احتمالا تعداد افراطیون خشونت‌طلب را بیشتر خواهد کرد یا با تقویت شعارهای ضد آمریکایی و هوادار شیعه در میان مخاطبان شیعه در آمریکا بسیج آن‌ها را برای خشونت تسریع می‌کند».^{۲۴}

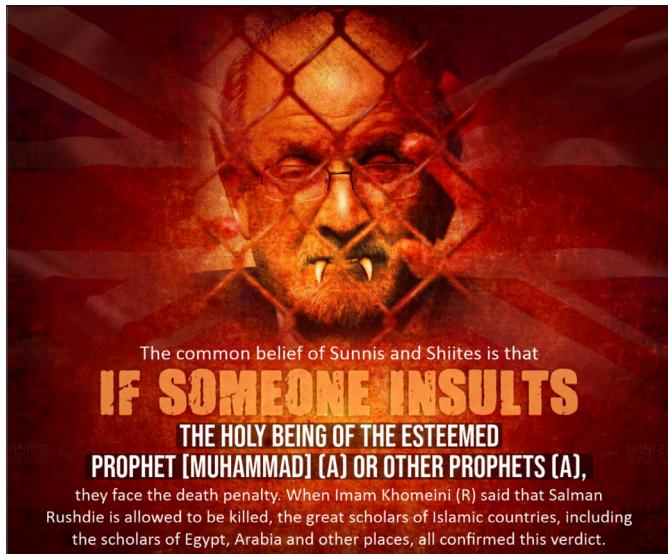
در سناریوی دیگری، یک فرد شیعه در آمریکا یا جای دیگری در غرب ممکن است تحت تاثیر تبلیغات آنلاین، خودش افراطی شود. حتی محتمل‌تر آن است کسی که قبلا با یک گروه افراطی شیعه همکاری داشته، از طرف خودش و مستقل از آن سازمان دست به اقدام بزند. اگر هادی مطر زمانی که در لبنان بوده با عوامل حزب‌الله تعامل داشته، چنین سناریویی شاید برای او رخ داده باشد؛ هرچند این جزئیات در دسترس عموم نیست. با این همه، چنین تعاملاتی بدون شک به طور کلی در حال رخ دادن است.

اکوسیستم بازیگران سایبری شیعه

وجود اکوسیستم دیجیتال پرورده دولت ایران متشکل از فعالیت شمار زیادی از رسانه‌های خبری دولتی و شبه‌نظامیان خاورمیانه (که به زبان‌های زیادی منتشر می‌شود) کاملا مستند شده است.^{۲۵} این رسانه‌های منظمه‌ای از مدت‌ها پیش هر تلاشی را برای بازبینی محتوای آن‌ها دور می‌زنند، به مخالفان رژیم حمله می‌کنند و علنا مضامین مورد تایید تهران را در سراسر مجموعه‌ای از شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌سازند.^{۲۶} در پشت رسانه‌های درگیر در جنگ اطلاع‌رسانی، تعداد زیادی از گروه‌های حمایتی، کانال‌ها، صفحات، و ستارگان مجازی در پلتفرم‌های بسته (مورد علاقه افراطیون) راست‌آلترناتیو هستند که اتاق‌های همفکری ایجاد می‌کنند و از حمله به دشمنان ایران در سطح جهان حمایت می‌کنند. نگران‌کننده‌تر آن است که این ستارگان مجازی عمدتاً با مخاطبان انگلیسی‌زبان تعامل دارند. جوانان شیعه (در آمریکا) به‌وضوح در حال جذب محتوایی هستند که حامیان جمهوری اسلامی ارائه می‌کنند. اما سوال مهم کماکان این است که این جوانان تا چه حد ممکن است دست به اقدام عملی بزنند؟

این اکوسیستم وسیع دیجیتال و انگلیسی‌زبان که افراطی‌گری شیعی را تبلیغ می‌کند به صورتی فزاینده مخاطبان جوان‌تر را هدف می‌گیرد

سلمان رشدی را همچون دیوی به تصویر کشیده بود با نقل قولی در زیر آن از آیت‌الله محمد تقی مصباح یزدی، روحانی درگذشته ایرانی، که ایده کشتن رشدی را توجیه می‌کند. پوستر از مصباح یزدی نقل می‌کند که: «عقیده عمومی سنی‌ها و شیعیان این است که اگر کسی به ذات مقدس پیامبر اکرم یا پیامبران دیگر... توهین کند... با مجازات مرگ روبه‌رو می‌شود. وقتی امام خمینی... گفت کشتن سلمان رشدی مباح است، علمای بزرگ کشورهای اسلامی، از جمله علمای مصر، عربستان و جاهای دیگر، همگی این حکم را تایید کردند.»

این سایت، که به طور میانگین بیش از ۱۰ هزار بازدیدکننده در آوریل ۲۰۲۳ داشته،^{۳۶} به یک کانال تلگرام با ۳۴۷۲ عضو و یک گروه واتساپ با ۲۴۰ عضو مرتبط است. افزون بر این، پیام یادشده درباره رشدی، در تمام وبسایت‌ها، کانال‌ها، و گروه‌های منظومه پاک منتشر شد؛ این منظومه یک صفحه فیس‌بوک با ۲۰۳ دنبال‌کننده، یک حساب اینستاگرام با ۶۴۹ دنبال‌کننده، و یک حساب توئیتر با ۱۰۳۸ دنبال‌کننده را مدیریت می‌کند، و به طور مستمر به اعضا و دنبال‌کنندگان خود یادآوری می‌کند که در «جنگ نرم» یا «جنگ فرهنگی» علیه آمریکا از طریق پروپاگاندا و رسانه شرکت کنند.

یکی از مضامین محوری منظومه پاک تقدیس «شهیدان» است که بسیاری از آن‌ها وابسته به سپاه و نیروهای نیابتی آن در خاورمیانه بوده‌اند. به این وسیله، منظومه پاک به شکلی تهاجمی به انتشار پیام‌ها، وصایا، کتب، و زندگینامه‌ها از طریق وبسایتی که به شهدا اختصاص یافته کمک می‌کند. این سایت خود را «تلاشی خاضعانه» برای معرفی شهدا توصیف می‌کند چون «شهید الهام‌بخش حقیقی برای همه است و با شهادتش، قادر به احیای یک جامعه مرده و فاسد از تاریکی است، درست مثل شمعی که خودش می‌سوزد تا به اطرافیان خود نور بدهد».

مدیریت بیست و بسایت حامی ایران، نیروهای نیابتی‌اش، رهبری روحانی آن، و روحانیون همسوبا ایران در پاکستان را بر عهده دارد، و در حال ساخت آرشیوها، سایت‌های خبری و اتاق‌های گفتگو است. از این تعداد، ده سایت در حال حاضر دایر و قابل دسترس هستند و ده سایت دیگر خارج از دسترس اند یا فعالیت ندارند.

مدیریت بالفعل این سایت‌ها، که مسئول تکنولوژی اطلاعات و ابزارهای نرم‌افزاری است، تحت نام شرکتی با مسئولیت محدود در میشیگان از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ ثبت شده بود، و همزمان ثبت آن در جورجیا نیز در ۲۰۱۲ به عنوان یک شرکت خارجی با مسئولیت محدود انجام شده بود هرچند ثبت آن در جورجیا در سال ۲۰۱۶ باطل شد. مدیریت این منظومه نقشی محوری برای طراحی بیشتر سایت‌های منظومه پاک دارد. ده سایت فعال یادشده به عنوان کانون‌های حمایت از رژیم ایران و تبلیغ گرایش به تشیع، و همین‌طور به عنوان آرشیوهایی برای پروپاگاندا، تهران، نیروهای نیابتی‌اش، و متحدان ایدئولوژیک آن‌ها عمل می‌کنند. این سایت‌ها را می‌توان محصولات منظومه پاک دانست که از طریق مدیریت آن تولید می‌شود و ادعا می‌کند که «هیچ گروه، سازمان یا نهاد/موسسه(های) دولتی» وابستگی ندارد یا از سوی آن‌ها تامین مالی نمی‌شود.^{۳۲}

نویسندگان این پژوهش نقشه‌ای از این سایت‌ها و روابطشان با «گروه‌های» دیگر –کانال‌های تلگرامی، گروه‌های واتساپی، و سایت‌های شبکه‌های اجتماعی از قبیل فیس‌بوک و توئیتر– تهیه کرده‌اند. برای اهداف این مطالعه، تاکید بر دو سایت مشخص خواهد بود که هر دو میزبان مطالبی از سازمان‌های تروریستی هستند که از فارسی و عربی به انگلیسی ترجمه شده است و از طریق منظومه پاک در قالبی تازه بیان می‌شود.^{۳۳}

مهم‌ترین وبسایت «منظومه پاک»، که اینجا برای جلوگیری از جذب ترافیک برای آن از آوردن نامش اجتناب شده، «باورها»ی خود را در بیانیه‌ای سیزده‌ماده‌ای در بخش «درباره ما» برشمرده است. در یکی از بندهای آن آمده: «ما قویا و قاطعانه با هر شکل از اسلامی که از سوی آمریکا و بریتانیا ترویج و منتشر می‌شود مخالف ایم و آن را محکوم می‌کنیم و با آن دشمن ایم».^{۳۴} این سایت ۲۳۸ صفحه پوستر دیجیتال دارد که از جمله چیزهایی که بر آن تاکید دارند این است که آمریکا و بریتانیا «تروریسم را پرورش داده‌اند» و اروپا به «تغذیه» جنگجویان خارجی داعش کمک کرده است.^{۳۵} این سایت همچنین شامل تعدادی ویدیو درباره فاسم سلیمانی است که به طور حرفه‌ای ادیت شده است. در ۱۳ فوریه ۲۰۲۳، این سایت یک پوستر دیجیتال تولید کرد که

موشکافی پیوندهای ورودی و خروجی در زمان‌های معین، به نویسندگان امکان داد تا دیگر «گروه‌های شبکه» را که نقش محوری برای این کانال‌های تلگرامی دارند شناسایی کنند.

مسلمانا، پژوهش دقیق‌تر لازم است تا بتوان تعیین کرد که تا چه حد این اکوسیستم متشکل از شبکه‌های آنلاین هوادار ایران فعالانه به مشعل کردن افراطی‌گری در بین حمله‌کنندگان بالقوه در غرب مشغول اند. اما منظومه پاک به وضوح نشان می‌دهد که چگونه یک شبکه آنلاین می‌تواند کاربران انگلیسی‌زبان جوانی را که همدل با ایدئولوژی رژیم هستند تغذیه کند. اتاق‌های همفکری بسته حاصل از این شبکه، در سراسر پلتفرم‌های دیجیتال، شهادت را به عنوان امری باشکوه و مورد تایید دین ترویج می‌دهند و می‌توانند به طور بالقوه آسیب‌های بیرون از فضای مجازی را تسریع کنند.

سوابق تاریخی

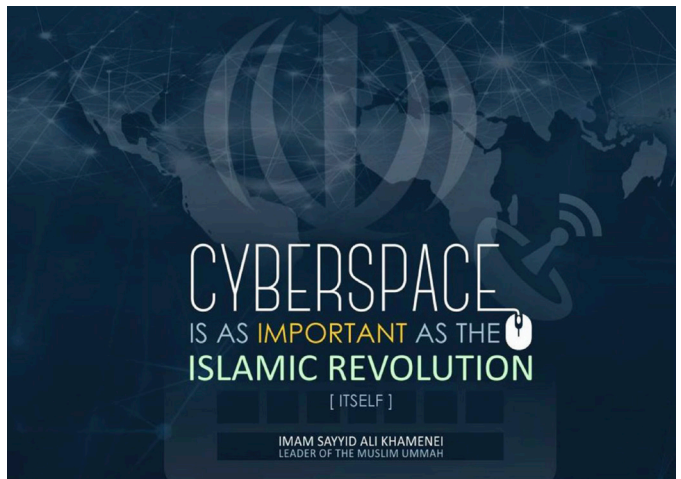
با توجه به فعالیت امروز بازیگران سایبری شیعه، نگرانی‌ها درباره حملات افراطیون خشونت‌طلب بومی، به‌خصوص با توجه به سوابق تاریخی موجه است. جزوه طبقه‌بندی‌شده سی.آی.ای موسوم به تروریسم ریویو، در نسخه ژوئن ۱۹۸۸ خود دارای بخشی با این عنوان بود: «حملات علیه منافع سعودی: الهام‌گرفته از ایران؟»^{۳۸} این متن تقریباً یک سال بعد از آن منتشر شد که دست‌کم ۲۷۵ زائر ایرانی در شورش در جریان مراسم حج در جولای ۱۹۸۷ جان باختند و در آن گفته شده بود که: «به باور ما مدتی کوتاه بعد از شورش مکه، تهران یک کارزار ایدئولوژیکی آغاز می‌کند.»^{۳۹} در این متن آمده بود: «ما نمی‌توانیم تایید کنیم که ایران دستور حملات اخیر ضد-سعودی را صادر کرده» — که منظور حملات آگوست ۱۹۸۷ به بعد بود. ولی اشاره می‌کند که: «تهران منابعی در جمعیت‌های اسلامی بنیادگرا در سراسر جهان دارد که می‌تواند از آن‌ها استفاده کند.»^{۴۰}

و یک مورد از سال ۱۹۸۹ کماکان امروز دارای اهمیت است. در ۳ آگوست همان سال، مصطفی محمود مازح، عامل حزب‌الله، هنگامی کشته شد که بمب همراهش پیش از ورود به هتل پدینگتون لندن منفجر شد.^{۴۱} هدف او سلمان رشدی بود. مازح که شهروند لبنان و متولد کوناکری پایتخت گینه بود، در سال‌های نوجوانی به هسته محلی حزب‌الله پیوست و گویا در روستای لبنانی والدین خود موقتاً ساکن بود تا اینکه از طریق هلند به بریتانیا سفر کرد.^{۴۲} بعداً، یکی از فرماندهان حزب‌الله وقتی درباره فتوای خمینی علیه رشدی حرف می‌زد، به یک مصاحبه‌گر گفت: «یکی از اعضای مقاومت اسلامی، مصطفی مازح،

این سایت ویژه شهیدان، مثل دیگر سایت‌های منظومه پاک، حضوری علنی در شبکه‌های اجتماعی دارد، از جمله یک حساب اینستاگرام با ۱۷۴۵ دنبال‌کننده، و یک گروه واتساپ با ۱۴۰ شرکت‌کننده، و یک کانال تلگرام با ۱۱۵۵ عضو.

این دو سایت — با تمرکز بر «پوسترهای دیجیتال» و شهادت-نقشی کلیدی بین بازیگران سایبری شیعه بازی می‌کنند، و محافظی را می‌سازند که در زیباسازی به سبک رژیم و اصول شهادت مورد حمایت آن و انعکاس مواضع ژئوپولیتیک و دینی جمهوری اسلامی ریشه دارند. مثلاً مجموعه به هم متصل کانال‌های تلگرامی انگلیسی‌زبان تحت نام کلی «ملت شیعه» را در نظر بگیرید که حسابش در یوتیوب مسدود شد اما هنوز به چندین کانال تلگرامی مختص به «منابع ایرانی» متصل است. این کانال‌ها مطالب آنلاین را آرشیو می‌کنند و به دنبال‌کنندگان خود فیلم‌های خام (ادیت‌نشده) از رژیم ایران و نیروهای نیابتی منطقه‌ای آن، از قبیل حشد شعبی (بسیج عراق)، حزب‌الله، و حوثی‌های یمن، ارائه می‌دهند. محتوای این کانال‌ها دائماً به‌روز می‌شود و برای مبلغان پرتکاپوی سیاسی مطالبی برای رشد محافل آنلاین فراهم می‌کند. هر کانال حاوی «بیش از دویست» ویدیو از انواع نیروهای جنگجوی وابسته به تهران و نیروهای نیابتی‌اش در خاورمیانه است.^{۳۷}

کانال‌هایی از این دست، حامی محافل آنلاینی هستند که از جوانان انگلیسی‌زبانی تشکیل شده که از رژیم ایران و نیروهای نیابتی‌اش حمایت می‌کنند و در حملات به کانال‌ها و صفحات سنی، از جمله رسواسازی منتقدان، شرکت دارند. نویسندگان این پژوهش هفت کانال از این دست را در تلگرام شناسایی کرده‌اند که به سرورهایی در پلتفرم دیسکورد (Discord) متصل هستند که برای اشتراک‌گذاری بیانیه‌هایی از سوی چندین عامل حملات مرگبار به جمعیت در آمریکا استفاده شده است.

آیا ایران به دنبال تشویق افراطی‌های شیعه آمریکا به خشونت است؟

«اشتباه بزرگی کردید، مسلمانان دیر یا زود انتقام خواهند گرفت و ممکن است شما انتقام‌گیرندگان را بازداشت کنید، اما مردگان دیگر زنده نمی‌شوند.»^{۴۸} برای آن‌که اشاره سلامی به بازیگران منفرد الهام‌گرفته از رژیم مبهم نباشد، او در اشاره به حمله به سلمان رشدی درست چند ماه پیش‌تر گفت: «فرانسوی‌ها و مدیران این موسسه [شارلی ابدو] را به سرنوشت سلمان رشدی ارجاع می‌دهم.»^{۴۹}

این‌گونه اظهارات علنی از سوی مقامات ارشد ایرانی نگران‌کننده است، اما بازیگران سایبری فعالانه از خشونت در آمریکا حمایت می‌کنند و این تهدیدی مبرم و منحصر به فرد است. وقتی تحلیل‌گران مرکز ملی ضد تروریسم گزارش خود را درباره احتمال افراطی‌گری خشونت طلب شیعیان بومی در اکتبر ۲۰۱۸ تهیه کردند، نمی‌توانستند به هیچ نمونه ملموسی از توطئه‌گران در خاک آمریکا اشاره کنند. اما صحنه تغییر کرده است. آنچه قبلاً مبنایی برای یک فرض نظری بود حالا مشکلی واقعی است. ردگیری شبکه‌های تسهیل‌کننده افراطی‌گری شیعیان، این‌طور که مرکز ملی ضد تروریسم آن‌ها را توصیف کرده، می‌تواند به ماموران تحقیق و پژوهشگران کمک کند تا گستره نفوذ آن‌ها و تهدیدات مشخصی را که از جانب آن‌ها وجود دارد بیشتر ارزیابی کنند. ما همین‌قدر می‌دانیم که: بازیگران سایبری شیعه که مرکز ملی ضد تروریسم نگرانی زیادی درباره آن‌ها مطرح کرده — یعنی کسانی که از سپاه و نیروی قدس و همچنین حزب الله و دیگر نیروهای نیابتی ایرانی حمایت می‌کنند — هم‌اکنون به شکلی خطرناک در فضای آنلاین فعال هستند.

در لندن شهید شده است.»^{۴۳} بنا به گزارش سی.آی.ای، حملات در جولای ۱۹۹۱ علیه مترجمان ایتالیایی، نوژی، و ژاپنی آیات شیطان‌ی نشان می‌داد: «که ایران از حمله به سازمان‌های مرتبط با رمان — یعنی چاپخانه‌ها و کتابفروشی‌ها — به افراد دخیل در انتشار آن چرخش کرده؛ یعنی همان‌گونه که در فتوای اولیه فراخوان داده شده بود.»^{۴۴} امروز مزاری که به مازح اختصاص یافته هنوز در گورستان بهشت زهراي تهران وجود دارد و روی آن نوشته: «اولین شهیدی که در راه کشتن سلمان رشدی جان باخت.»^{۴۵}

نتیجه‌گیری

در ژانویه ۲۰۲۳، مقامات ایرانی به مناسبت سومین سالگرد مرگ قاسم سلیمانی با انتشار مجموعه‌ای از بیانیه‌های علنی، تهدید به حملات تلافی‌جویانه کردند. رسانه‌های وابسته به حکومت ایران فهرستی از پنجاه و یک آمریکایی متهم به نقش داشتن در عملیات سلیمانی را منتشر کردند و هشدار دادند که آن‌ها «زیر سایه انتقام» قرار دارند.^{۴۶} با این حال، سرلشکر محمد باقری رییس ستاد کل نیروهای مسلح، هنگام صحبت در مراسمی به این مناسبت نه بر آنچه که عوامل ایرانی می‌توانند انجام دهند، بلکه بر این تأکید کرد که چگونه جوانان عصبانی الهام‌گرفته از ایران ممکن است از جانب خودشان دست به اقدام بزنند. باقری تأکید کرد که: «انتقام از آمران و مباشران و عاملان ترور سردار سلیمانی، هرگز از دستور کار جوانان جهان اسلام و بلکه ارادتمندان او در اقصی نقاط عالم خارج نخواهد شد.»^{۴۷}

چند روز بعد، پس از آنکه مجله طنز شارلی ابدو کاریکاتورهایی از آیت‌الله خامنه‌ای چاپ کرد، حسین سلامی فرمانده سپاه هشدار داد:

1. Reuters, "Pentagon Says Iranian Commander Soleimani Was Developing Plans to Attack Americans," January 2, 2020, <https://www.reuters.com/article/us-iraq-security-blast-pentagon/pentagon-says-iranian-commander-solei-mani-was-developing-plans-to-attack-americans-idUSKBN1Z2056>.
2. Idrees Ali and Phil Stewart, "More Than 100 U.S. Troops Diagnosed with Brain Injuries from Iran Attack," Reuters, February 19, 2020, <https://www.reuters.com/article/us-usa-pentagon-tbi-exclusive/more-than-100-u-s-troops-di-agnosed-with-brain-injuries-from-iran-attack-idUSKBN2041ZK>.
3. U.S. Department of Justice, "Member of Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC) Charged with Plot to Murder the Former National Security Advisor," August 10, 2022, <https://www.justice.gov/opa/pr/member-irans-islamic-revolutionary-guard-corps-irgc-charged-plot-murder-former-national>.
4. "Woman Stabbed Her Date in Vegas Hotel Room as 'Revenge' for U.S. Killing Iranian Military Leader, Police Say," CBS News, March 14, 2022, <https://www.cbsnews.com/news/nika-nikoubin-stabbed-date-revenge-us-killing-gas-sem-soleimani-nevada-police/>.
5. David Charns, "Woman in Las Vegas—Area 'Revenge' Stabbing over Death of Iranian Leader Takes Deal, Could Avoid Prison," 8 News Now, May 10, 2023, <https://www.8newsnow.com/investigators/woman-in-las-vegas-area-revenge-stabbing-over-death-of-iranian-leader-takes-deal-could-avoid-prison/>.
6. Hurubie Meko and Lauren D'Avolio, "Rushdie Stabbed Roughly 10 Times in Premeditated Attack, Prosecutors Say," *New York Times*, August 13, 2022, <https://www.nytimes.com/2022/08/13/nyregion/rushdie-video-stabbed-ny.html>.
7. U.S. Department of the Treasury, "Treasury Sanctions Iranian Foundation Behind Bounty on Salman Rushdie," press release, October 28, 2022, <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1059>.
8. Associated Press, "Salman Rushdie Attacker 'Surprised' the Author Survived," Politico, August 17, 2022, <https://www.politico.com/news/2022/08/17/salman-rushdie-survive-attacker-00052549>.
9. Chelsia Rose Marcius, Tracey Tulley, and Ana Facio-Krajcer, "'I'm Done with Him': A Mother's Anger over Rushdie Attack," *New York Times*, updated August 18, 2022, <https://www.nytimes.com/2022/08/17/nyregion/salman-rushdie-stabbing-suspect.html>.
10. Hikari Hida and Mike Ives, "Rushdie Attack Recalls 1991 Killing of His Japanese Translator," *New York Times*, August 13, 2022, <https://www.nytimes.com/2022/08/13/world/asia/rushdie-attack-japanese-translator.html>; Matthew Levitt, "Tehran's Unlikely Assassins," *Weekly Standard*, August 20, 2012, available at <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/tehrans-unlikely-assassins>; Reuters, "Events Following Iran's Fatwa Against Author Salman Rushdie," August 12, 2022, <https://www.reuters.com/world/events-following-irans-fatwa-against-author-salman-rushdie-2022-08-12/>.
11. Treasury Department, "Treasury Sanctions Iranian Foundation," <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1059>.
12. National Counterterrorism Center, "Envisioning the Emergence of Shia HVE Plotters in the U.S.," *NCTC Current*, October 16, 2018, <https://publicintelligence.net/nctc-shia-extremist-emergence/>.
13. NCTC, "Envisioning the Emergence of Shia HVE Plotters," <https://publicintelligence.net/nctc-shia-extremist-emergence/>.
14. NCTC, "Envisioning the Emergence of Shia HVE Plotters," <https://publicintelligence.net/nctc-shia-extremist-emergence/>.
15. U.S. Department of Homeland Security, "Summary of Terrorism Threat to the U.S. Homeland," National Terrorism Advisory System Bulletin, January 4, 2020, https://www.dhs.gov/sites/default/files/ntas/alerts/20_0104_ntas_bulletin.pdf.
16. "Escalating Tensions Between the United States and Iran Pose Potential Threats to the Homeland," Joint Intelligence Bulletin (DHS, FBI, NCTC), January 8, 2020, <https://info.publicintelligence.net/DHS-FBI-NCTC-Iran-Threats-2020.pdf>.
17. NCTC, "Envisioning the Emergence of Shia HVE Plotters," <https://publicintelligence.net/nctc-shia-extremist-emergence/>.
18. Emerson T. Brooking and Suzanne Kianpour, *Iranian Digital Influence Efforts: Guerrilla Broadcasting for the Twenty-First Century* (Washington DC: Atlantic Council, 2020), https://atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/iranian-digital-influence-efforts-guerrilla-broadcasting-for-the-twenty-first-century/#Chapter_5.
19. Kasra Aarabi, *Beyond Borders: The Expansionist Ideology of Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps* (Tony Blair Institute for Global Change, February 2020), <https://institute.global/policy/beyond-borders-expansionist-ideology-irans-islamic-revolutionary-guard-corps>.

20. Aarabi, *Beyond Borders*, <https://institute.global/policy/beyond-borders-expansionist-ideology-irans-islamic-revolutionary-guard-corps>.
21. See “Decision: Sanction: To Be Imposed on Ahlebait TV Networks,” Ofcom, April 25, 2023, https://www.ofcom.org.uk/data/assets/pdf_file/0019/260308/sanction-decision-ahlebait-tv-networks.pdf.
22. “Abu Ali al-Askari” (@abualiaaskry), “The form organized by the Hezbollah Brigades to register in the martyrdom operations against the American forces in Iraq,” post on Twitter, February 5, 2020, 2:36 p.m., <https://twitter.com/abualiaaskry/status/1213195091625598977>; thanks to Phillip Smyth for directing the authors to this tweet.
23. “Ali al-Iraqi” (@pTWFTqkVXt4NXlr), post on Twitter, <https://twitter.com/pTWFTqkVXt4NXlr/status/1225141058465685504>; again, courtesy of Phillip Smyth.
24. NCTC, “Envisioning the Emergence of Shia HVE Plotters,” <https://publicintelligence.net/nctc-shia-extremist-emergence/>.
25. The authors define a digital ecosystem as a simple or complex network of actors and institutions (state and non-state) interacting with or interlinked to one another online through websites, messaging channels, social media accounts, and other applications. See Jack Stubbs and Christopher Bing, “Special Report: How Iran Spreads Disinformation Around the World,” Reuters, November 30, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-cyber-iran-specialreport-idUSKCN1NZ1FT>; and Issie Lapowsky, “What We Now Know About Iran’s Global Propaganda Campaign,” *Wired*, August 24, 2018, <https://www.wired.com/story/iran-global-propaganda-fireeye/>; also see Hamdi Malik, *The Revolution Will Be Televised in Arabic: Iran’s Media Infrastructure Abroad*, Policy Note 122 (Washington DC: Washington Institute, 2022), <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/revolution-will-be-televised-arabic-irans-media-infrastructure-abroad>.
26. Brian Bennett, “Iran Steps Up Efforts to Sow Discord Inside of the U.S.,” *Time*, June 9, 2021, <https://time.com/6071615/iran-disinformation-united-states/>; Naomi Nix, “Facebook Removes Iranian Account Network Trying to Sway Politics,” *Bloomberg*, October 11, 2021, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-10-11/facebook-removes-iranian-account-network-trying-to-sway-politics>; Sarah E. Needleman and Bowdeya Tweh, “Twitter Suspends Accounts Linked to Hamas and Hezbollah,” *Wall Street Journal*, November 4, 2019, <https://www.wsj.com/articles/twitter-suspends-accounts-linked-to-hamas-hezbollah-11572888026>; and Michael Shkolnik and Alexander Corbeil, “Hezbollah Is Using Internet Violence to Incite Violence Inside of Israel,” *CTC Sentinel* 12, no. 9 (October 2019), <https://ctc.westpoint.edu/hezbollahs-virtual-entrepreneurs-hezbollah-using-internet-incite-violence-israel/>.
27. Digital infrastructure can be defined as technological assets leveraged to support the spread of information, protect information assets online, and collect data.
28. Based on a review of the content being shared by key networks that have linkages to the United States and appear to be operating in the country.
29. Digital poster titled “Uncle Sam’s hands are dripping with blood,” which references a Malcolm X quote (linked to Pure Constellation network, discussed later).
30. Digital poster that quotes Ali Khamenei and features an image of the Statute of Liberty dropping her torch and setting her robe on fire (also linked to Pure Constellation).
31. Pure Constellation, a conglomeration of websites, Telegram channels, WhatsApp groups, Facebook pages, and Twitter accounts that support the Iranian regime, claims to be “a service provider to many Islamic media projects in the cyberspace.” The authors used the term “constellation” to refer to various satellites revolving around a central orb (the administrator) with a role in the survival of the interlinked sites, channels, and groups across the open web.
32. This quote has been transcribed directly from Pure Constellation’s administrator.
33. Based on the Foreign Terrorist Organizations list maintained by the U.S. Department of State’s Bureau of Counterterrorism. The websites promote, share, and rebrand both IRGC and Hezbollah content, and the two groups have been on the FTO list since 2019 and 1997, respectively. The list can be found here: <https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations/>.
34. The Instagram page for the website claims that its name is derived from the “continuous stream of the blood of martyrs.”
35. Five pages on the website promote digital posters focused on “Qasem Soleimani’s ideology”; see https://pure-stream-media.com/image_category/qasem-soleimanis-ideology/.
36. Statistics on the website’s traffic were derived from the analytics platform SimilarWeb.
37. Based on a review of the Telegram asset channels linked to each of these groups.
38. U.S. Central Intelligence Agency, “Attacks Against Saudi Interests: Inspired by Iran?” *Terrorism Review*, June 2, 1988, approved for release June 1999, https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000258675.pdf.
39. CIA, “Attacks Against Saudi Interests,” https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000258675.pdf.

40. CIA, "Attacks Against Saudi Interests," https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000258675.pdf.
41. Anthony Loyd, "Tomb of the Unknown Assassin Reveals Mission to Kill Rushdie," *Times* (London), June 8, 2005, <https://www.thetimes.co.uk/article/tomb-of-the-unknown-assassin-reveals-mission-to-kill-rushdie-58gkcjz0gkb>.
42. Loyd, "Tomb of the Unknown Assassin," <https://www.thetimes.co.uk/article/tomb-of-the-unknown-assassin-re-veals-mission-to-kill-rushdie-58gkcjz0gkb>.
43. H. E. Chehabi and Rula Jurdi Abisaab, *Distant Relations: Iran and Lebanon in the Last 500 Years* (New York: St. Martin's, 2006), 292–93.
44. U.S. Central Intelligence Agency, "Iran: Enhanced Terrorist Capabilities and Expanding Target Selection," April 1, 1992, https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000676446.pdf.
45. Loyd, "Tomb of the Unknown Assassin," <https://www.thetimes.co.uk/article/tomb-of-the-unknown-assassin-re-veals-mission-to-kill-rushdie-58gkcjz0gkb>.
46. Associated Press, "Iranian President Vows Vengeance 3 Years After General's Death," January 3, 2023, <https://ap-news.com/article/iran-politics-government-iraq-qassim-soleimani-3353602bd30e683afec45d8c78196886>.
47. "Top Iranian General: Muslim Youths Determined to Avenge Death of Soleimani," *Times of Israel*, January 2, 2023, <https://www.timesofisrael.com/top-iranian-general-muslim-youths-determined-to-avenge-death-of-soleimani/>.
48. Yaghoub Fazeli, "Iran IRGC Chief Vows Revenge Against Charlie Hebdo over Khamenei Cartoons," *Al Arabiya*, January 10, 2023, <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2023/01/10/Iran-IRGC-chief-vows-revenge-against-Charlie-Hebdo-for-Khamenei-cartoons>.
49. Fazeli, "Iran IRGC Chief Vows Revenge," *Al Arabiya*, January 10, 2023, <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2023/01/10/Iran-IRGC-chief-vows-revenge-against-Charlie-Hebdo-for-Khamenei-cartoons>.

درباره نویسندگان

مصطفی ایاد به عنوان مدیر اجرایی بخش آفریقا، خاورمیانه، و آسیا در «انستیتو برای دیالوگ استراتژیک» خدمت می‌کند و بیش از پانزده سال تجربه در زمینه طراحی پروژه‌های متمرکز بر انتخابات، حل منازعه، و توانمندسازی جنسیتی در سراسر خاورمیانه و آفریقا دارد. پژوهش او در زمینه افراطی‌گری در شبکه‌های اجتماعی در بی.بی.سی، سی.ان.ان، ان.پی.آر، دیلی بیست، تایمز (لندن)، و وایرد مطرح شده است.

ماتیو لویت هموند پیشین برنامه فروم-وکسلر در انستیتو و مدیر برنامه راینهارد در انستیتو واشنگتن در زمینه ضدتروریسم و اطلاعات است. او از مقامات سابق وزارت خزانه‌داری است، و کتاب‌هایی درباره حماس و حزب‌الله نوشته است و مبدع پروژه خط سیر تاریخی حزب‌الله و نقشه تعاملی برگزیده فعالیت‌های جهانی حزب‌الله لبنان است.

